ולנו במקומן: **גמ'** פרשת סוטה מנלן דכתיב [1]ואמר הכהן לאשה בכל לשון שהוא אומר תנו רבנן משמיעין אותה בכל לשון שהיא שומעת על מה היא שותה ובמה היא שותה על מה נטמאת ובמה היא נטמאת על מה היא שותה על עסקי קינוי וסתירה ובמה היא שותה במקידה של חרש על מה נטמאת על עסקי שחוק וילדות ובמה היא נטמאת בשוגג או במזיד באונס [או] ברצון וכל כך למה שלא להוציא לעז על מים המרים: וידוי מעשר: מנלן דכתיב [2]ואמרת לפני ה' אלהיך בערתי הקודש מן הבית ויליף אמירה מסוטה בכל לשון שהוא אומר א"ל רב זביד לאביי ולילף אמירה מלוים מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש דנין [א]אמירה גרידתא מאמירה גרידתא ואין דנין אמירה גרידתא מענייה ואמירה תניא רשב"י אומר אדם אומר שבחו בקול נמוך וגנותו בקול רם שבחו בקול נמוך מן וידוי המעשר גנותו בקול רם ממקרא ביכורים וגנותו בקול רם והאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מפני מה תקנו [א]תפלה בלחש כדי שלא לבייש את עוברי עבירה שהרי לא חלק הכתוב מקום בין חטאת לעולה לא תימא גנותו אלא אימא צערו [ב]כדתניא [3]וטמא טמא יקרא [ב]צריך להודיע צערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים וכל מי שאירע בו דבר צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים גופא א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מפני מה תיקנו תפלה בלחש שלא לבייש את עוברי עבירה שהרי [ג]לא חלק הכתוב מקום בין חטאת לעולה ולא והא איכא דמים [ד]דם חטאת למעלה [ה]ודם עולה למטה התם כהן הוא דידע והאיכא [ו]חטאת נקבה [ז]עולה זכר התם מיכסיא באליה תינח כבשה שעירה מאי איכא למימר התם איהו דקא מיכסיף נפשיה דאיבעי ליה לאיתויי כבשה וקא מייתי שעירה חטאת דעבודת כוכבים דלא סגי דלאו שעירה מאי איכא למימר התם ניכסיף וניזיל כי היכי דנכפר ליה: קרית שמע: מנלן דכתיב [4]שמע ישראל בכל לשון שאתה שומע תנו רבנן [ח]קרית שמע ככתבה דברי רבי וחכמים אומרים [ט]בכל לשון מאי טעמא דרבי אמר קרא [5]והיו בהווייתן יהו ורבנן אמר קרא שמע בכל לשון שאתה שומע ורבנן נמי הא כתיב והיו ההוא [ט]שלא יקראנה למפרע ורבי שלא יקראנה למפרע מנליה נפקא ליה מדברים הדברים [י]ורבנן דברים הדברים לא משמע להו ורבי נמי הכתיב שמע ההוא מיבעי ליה [ל]להשמיע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך ורבנן סברי לה כמאן דאמר [נ]הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא לימא קסבר רבי

כל

ולנו במקומן. בבית מלונס בגלגל ושם הקימו את האבנים: **גמ'** ה"ג **ואמר אל האשה בכל לשון שהיא שומעת.** ומהאי קרא יליף לה בספרי[ה]. ול"ג ואמר הכהן לאשה: **אל האשה.** משמע דברים הנכנסין ללבה שתהא מכרת בלשון: **על מה היא שותה.** כדמפרש ואזיל שאומר לה פריצות גרם ליך שתשתה: **ובמה היא שותה.** בכלי מאוס במקידה של חרס: **ועל מה נטמאת.** מי הביאה לידי טומאה שחוק וקלות ראש. כדי לייסר את הנשים שלא יקלו ראשן עם האנשים שעל ידי כך באות לידי ולכתה כעגה: **ובמה היא נטמאה.** משמיעין אותה הלכות המים המבררים על איזו טומאה הן בודקין אותה שאם נטמאה והיא מודה וברצון בדקוה ואם שוגגת כגון אמרו לה מת בעליך או אנוסה לא יבדקוה: **וכל כך למה.** לנו להודיע בהלכות המים בשלמא הנך קמייתא משום ונוסרו כל הנשים (יחזקאל כג) אלא הך למה: **שלא להוציא לעז.** שאם נטמאת באונס או שוגגת ולא נבדקת שלא תהא סבורה אילו נטמאתי מודה גם כן לא היו בודקים אותי: ה"ג **וידוי מעשר מנלן דכתיב ואמרת וגו' ויליף אמירה אמירה מסוטה: א"ל רב זביד לאביי ונילף אמירה אמירה מלוים א"ל דנין אמירה גרידתא מאמירה גרידתא ואין דנין אמירה גרידתא מענייה ואמירה: שבחו.** לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי (דברים כו) היינו שבח עצמו: **בקול נמוך.** מדלא כתיב ביה ענייה: **וגנותו.** כגון ארמי אובד אבי היינו גנותו שמתודין שאביהן לבן הארמי היה רשע: **מפני מה תקנו.** שיהא אדם אומר תפלתו בלחש כדאשכחנא בחנה וקולה לא ישמע (שמואל א א): **שלא לבייש את עוברי עבירה.** המתוודים בתפלתם על עבירות שבידם: **צערו.** צרות שעברו עליו דהיינו צרות שעברו על ישראל צרת לבן הארמי צרת מצרים: [ו]**שהרי לא חלק הכתוב מקום בין חטאת לעולה.** לא קבע לשחיטת חטאת מקום בפני עצמו שלא יבינו שהיא חטאת ומתביישים: **טמא טמא יקרא.** כלומר סורו מעליו שטמא הוא: **והאיכא כו'.** כלומר והרי יש סימנים אחרים להכירה: **למעלה.** מחוט הסיקרא דכתיב (ויקרא ד) על קרנות ובעולה לא כתב קרנות והוא נותן דמים למטה מחוט הסיקרא וכן שאר כל הדמים: **התם כהן.** לחודיה הוא דידע ולא שאר כל העולם ואין בשת בכך: **מכסיא.** הנקבות של נקבה: **באליה.** בזנב ולא ניכר: **שעירה מאי איכא למימר.** שאין לה זנב וניכר הנקבות: **דאיבעיא ליה לאתויי כשבה.** אם היה לו בשת שהרי כל החטאות של יחיד רצה כשבה רצה שעירה חוץ מחטאת עבודת כוכבים שכתיב בה עז בת שנתה בפרשת שלח לך אנשים[ז]: **התם נייסי וניכסיף.** הטיל עליו הכתוב שיתבייש שתהא לו כפרה מעונש גדול כזה: **ככתבה.** בלשון הקודש: **הקורא את שמע** צריך שישמיע לאזנו פלוגתא היא במסכת ברכות (דף טו.):

לימא

איהו הוא דקא מכסיף נפשיה. תימה והא אמר בשמעתא קמייתא דמנחות (דף ג.) דנין זכרים לנקיבות לאו דעתייהו דאינשי ואמר רבי התם דווקא אמרי [הכי] דאין מעשיו מוכיחים מפני שסומכין השומעין על דבורו שהוא שוחט חטאת לשם עולה אבל בסתמא כי הכא ודאי מרגישים בדבר: **ליכסיף** וליזיל כי היכי דליכפר ליה. וא"ת יחלוק כמו כן בקביעות מקום שחיטתה כי היכי דליהוי ליה כפרה גמורה י"ל כיון שחלק הכתוב בדבר אחד שיש היכר בדבר מה צריך יותר. מ"ר:

ורבי שלא יקראנה למפרע מנליה. תימה דהכא משמע דבין רבי ובין רבנן אית להו דקריאת שמע דאורייתא וכן תנאי דפליגי התם[ט] בקורא את שמע ולא השמיע לאזנו וכן ב"ש וב"ה התם בפרק קמא דברכות (דף י:) דתנן בית שמאי אומרים בערב כל אדם יטה ויקרא ובבקר יעמוד שנאמר בשכבך ובקומך וב"ה אומרים בשעה שבני אדם שוכבין אלמא דתרוייהו סבירא להו דקרא משתעי בק"ש וסתמא דגמרא נמי התם [ט]פריך תנא היכא קאי דקתני מאימתי תנא אקרא קאי דכתיב בשכבך ובקומך ותו בפ"ב (שם דף יג:) בפלוגתא דרבי זוטרא ורבי יאשיה דתניא והיו שלא יקראם למפרע הדברים על לבבך רבי זוטרא אמר עד כאן מצות כוונה מכאן ואילך מצות קריאה רבי יאשיה אומר עד כאן מצות קריאה מכאן ואילך מצות כוונה אמר מר רבי זוטרא וכו' מ"ש מכאן ואילך מצות קריאה דכתיב לדבר בם ה"נ הא כתיב ודברת בם וכו' אמר מר רבי יאשיה וכו' מ"ש מכאן ואילך מצות כוונה דכתיב על לבבכם ה"נ כתיב על לבבך אלא עד כאן מצות כוונה וקריאה מכאן ואילך כוונה בלא קריאה מ"ש עד כאן מצות כוונה וקריאה דכתיב ודברת בם ה"נ כתיב לדבר בם ההוא בדברי תורה כתיב מדקאמר ההוא בדברי תורה מכלל ודברת בם דווקא בק"ש ותו התם[י] הפועלים שעשו מלאכה עם בעל הבית קורין ק"ש ומברכין לפניה ולאחריה ואוכלים ומברכין לאחריה שתים כיצד ברכה ראשונה כתיקנה שניה כולל בונה ירושלים בברכת הארץ ולא מברך הטוב והמטיב משום דמדרבנן היא דבינה תקנוה מכלל דק"ש דחייב לקרות דאורייתא ובפרק מי שמתו (ברכות ד' כא.)[כ] בגמרא בעל קרי פריך סתמא דגמרא קריאת שמע דרבנן אהא דקאמר דק"ש וברכת המזון דאורייתא ותו אמרינן התם (דף כא. ע"ש) אמר שמואל ספק קרא ק"ש ספק לא קרא אינו חוזר וקורא ספק אמר אמת ויציב ספק לא אמר חוזר ואומר מאי טעמא ק"ש מדרבנן ודוחק לומר דכל הני דמשמע מינייהו דמדאורייתא הוי אסמכתא בעלמא דאין שיטת הגמרא[ל] לדייק כל כך על אסמכתא רבי ורבנן ועוד דאמר לימא קסבר כל התורה בכל לשון נאמרה ואי הוי אסמכתא בעלמא לא הוה צריך למידק מיניה[מ]:

ורבנן סברי לה כמ"ד הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא. תימה מאי דוחקיה למימר הכי הוה מצי למימר ורבנן תרתי שמעינן מיניה כדאמר בפרק היה קורא (ברכות דף טו.) דתנן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא רבי יוסי אומר לא יצא ומפרש בגמרא מ"ט דר' יוסי משום דכתיב שמע השמיע לאזניך ות"ק שמע בכל לשון שאתה שומע ואידך תרתי ש"מ:

כל

עין משפט
נר מצוה

יד א מיי' פ"ה מהל' תפלה הל"ט סמג עשין יט טוש"ע או"ח סי' קא סעי' ב:
טו ב מיי' פי"ו מהל' טומאת צרעת הל"ח:
טז ג מיי' פ"ה מהל' מעשה הקרבנות הל' ג סמג עשין קפג:
יז ד מיי' שם הל"ז:
יח ה מיי' שם הל"ו:
יט ו מיי' שם פ"ה הל"ט:
כ ז מיי' שם הל"ח:
כא ח מיי' פ"ב מהל' ק"ש הל"י סמג עשין יח טוש"ע או"ח סי' סב סעי' ב:
כב ט מיי' שם הל"א וסמג שם טוש"ע או"ח סי' סד סעי' א:
כג י כ מיי' שם הל"ח וסמג שם טוש"ע או"ח סי' סב סעי' ג:

◆

תוספות שאנץ

ברישא אגב דנקטיה בסיפא: גמ' ה"ג ואמר הכהן אל האשה בכל לשון שהיא שומעת ומהאי קרא יליף לה בספרי ול"ג ואמר הכהן לאשה: אל האשה משמע דברים הנכנסין בלבה כדמפרש אזיל ומיהו מה שפ"ה מהאי קרא יליף לה בספרי אינה ראיה דאין בכך למחוק גירסת הספרים שמצינו בכמה מקומות שחולק על תלמוד שלנו כגון גבי האי דאמר בגמ' פ"ק בתרא שאם נמצא ההורג אחר שנתערפה העגלה הורגין אותו ונפקא מן ולארץ לא יכופר ובספרי מפיק לה מן ואתה תבער הדם הנקי. אבל מאי סבירא ליה להאי תנא דמתני' אי סבירא ליה דכל התורה כלה בכל לשון נאמרה א"כ מה לי קרא לאיתויי גמ' למימר להכשירה בכל לשון. ואי סבירא ליה דבלשון הקדש נאמרה מה לי קרא במתני' בהני דאמרין בלשון הקדש. ר"נ[א] דמהני סבירי ליה דכל התורה בכל לשון נאמרה מדמייתי קרא במתני' שני בכל לשון אבל התלמוד מפרש בן ליבא דמ"ד בלשון הקדש נאמרה. וכל כך למה. זה לנו להודיעה הלכות מים בשלמא הנך קמייתא משום ונוסרו כל הנשים. אלא הך למאי: ומשני לא להוציא לעז שאם נטמאת באונס או שוגגת ולא נבדקה שלא תהי סבורה אילו נטמאת מודידה הם לא היו בודקין אותה ליה: וגנותו בקול רם ממקרא בכורים דכתיב ארמי אובד אבי והיינו שמתודין שאביהם לבן הארמי היה רשע ורבנן סברי לה כמאן דאמר הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא. נראה מכאן דכן הלכה מדלא אמר ורבנן תרתי ש"מ בכל לשון שאתה שומע והשמיע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך אלא קאמר דסבירא להו (כרבנן) [כמ"ד כו'] משמע דכן הלכה וקמ' רבנן מילתייהו אליבא דהלכתא ועוד דיחיד ורבים הלכה כרבים והכי פסקינן בברכות פ' היה קורא. ותו דהתם מר תלמודא ור' יוסי תרתי ש"מ ולא קאמר רבי יוסי סבר לה כר' משמע דדחיק ליה לאוקומי מילתא אליבא דהלכתא וכן פי' בפ' הקורא את המגילה למפרע: לימ' קסבר ר'

מסורת הש"ס

א) [נ"א ענייה ואמירה מענייה ואמירה], ב) שבת סז. מו"ק ה. חולין עח. נדה סו., ג) [קינים רפ"א], ד) ברכות יג. מגילה יז., ה) [נשא ה יט], ו) [נ"ל אחר ד"ה טמאה], ז) [במדבר טו], ח) [ברכות טו.], ט) [דף כ.], י) [דף טו.], כ) [ע"ש ברש"י ותוס' ד"ה הכי גרסינן], ל) [וע' היטב תוס' עירובין כג: ד"ה פסטיה וב"ב קמז. ד"ה מנין], מ) [וע' תוס' ברכות כא. ד"ה ה"ג ובד"ה הכוא ובתוס' מנחות מג: ד"ה ולאו],

◆

תורה אור השלם

1. וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה וְאָמַר הַכֹּהֵן לָאִשָּׁה יִתֵּן יְיָ אוֹתָךְ לְאָלָה וְלִשְׁבֻעָה בְּתוֹךְ עַמֵּךְ בְּתֵת יְיָ אֶת יְרֵכֵךְ נֹפֶלֶת וְאֶת בִּטְנֵךְ צָבָה: במדבר ה כא
2. וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נְתַתִּיו לַלֵּוִי וְלַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכָל מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכָחְתִּי: דברים כו יג
3. וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא: ויקרא יג מה
4. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: דברים ו ד
5. וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ: דברים ו ו

◆

גליון הש"ס

גמ' ורבנן דברים הדברים לא משמע להו. עיין לעיל דף יז ע"ב תד"ה דכתיב:

◆

מוסף רש"י

וטמא טמא יקרא. הוא עצמו אומר טמא רחקו מעלי (שבת סז.). צועק ואומר טמא הוא (חולין עח.). קרית שמע ככתבה. בלשון הקודש ולא בלשון אחר (מגילה יז.). בהווייתן יהו. בלשון הקודש (שם יז:). מדברים הדברים. דהוה ליה למכתב והיו דברים האלה, למדרש שיקרא הדברים כסדרן ולא למפרע כגון ובשעריך ביתך (ברכות יג.). לימא קסבר רבי. מדאצטריך ליה קרא לק"ש שתהא בכתבה, סבירא ליה דשאר כל התורה בכל לשון נאמרה (שם).

א) נראה דל"ל דוחקי' תנא דמתני' ס"ל דכל התורה בכל לשון נאמרה מדלא מייתי ראיה מקרא במתני' להני דנאמרו בכל לשון אבל התלמוד וכו'.